

Els rius mediterranis viuen en una cruïlla que els mena dia a dia cap a una progressiva degradació. Una nova cultura de la gestió de l'aigua pot frenar el curs d'aquest procés de degeneració ambiental.

—A la conca mediterrània, hem viscut des de sempre del reaprofitament màxim de l'aigua dels rius. Hem arribat al límit?

—Portem més de dos mil anys fent gestió de l'aigua, des dels aqüeductes romans. Aquesta gestió depèn dels

objectius. En principi, es tractava de donar aigua a la gent, i no és fins molt més tard que apareix la qüestió ambiental. A banda d'aquest principi del reaprofitament, podem encara trobar exemples en què la gestió de l'aigua es basa en el repartiment, a partir d'un principi d'equilibri pel qual es considera, en el recorregut d'un riu que comprèn diversos pobles i regants, que el regant de la part de baix també ha de tenir aigua, i que aquesta aigua ha de baixar pel riu. Hi ha rius molt mediterranis, com

“Per començar a regenerar els rius, cal que la gent se'ls faci seus”
Narcís Prat

Biografia

Narcís Prat és catedràtic d'ecologia a la Universitat de Barcelona des del 1988. La seva activitat docent és només un dels puntals de la seva activitat, que es diversifica en la investigació i la gestió. És, des del 1997, membre del Consejo Nacional del Agua, des d'on ha fet una crida per una nova cultura de l'aigua, basada en la sostenibilitat, i ha advertit dels mals que pot comportar el Pla Hidrològic a l'Ebre. Prat és, precisament, membre del consell directiu del Parc Natural del Delta. Com a investigador, ha treballat intensament en l'àmbit de l'ecologia de rius, llacs i embassaments, i la planificació i gestió hidrològica. La seva extensa obra escrita ha versat fonamentalment sobre aquests temes.

L'Aguas de Almeria, que no arriben al final però arriben molt avall, en què les comunitats regants de dalt, si agafen aigua, saben que n'han de deixar anar, perquè en tinguin els de baix. Aquest principi de respecte s'ha anat trencant en funció de les noves necessitats: les ciutats han pres més fonts d'aigua, el regadiu tradicional s'ha transformat en intensiu... En explotar més el recurs, el medi ambient ha grinyolat.

—Els plans de sanejament, si bé han millorat la qualitat fisicoquímica dels rius, no han aconseguit gran cosa pel que fa a la qualitat biològica.

—Hi ha hagut un desconeixement per part dels gestors, bàsicament enginyers, de les qüestions ecològiques. A Catalunya, el pla de sanejament es va fer en funció d'una llei europea que només demana com a paràmetres que cal mesurar la demanda bioquímica d'oxigen (DBO) i sòlids en suspensió, però també n'hi ha d'altres.

També es va voler que la feina es veiés de seguida, i per això inicialment es va optar per la depuració fisicoquímica en lloc de la depuració biològica i de terciaris. Així, ens vam trobar que totes les grans depuradores de l'àrea metropolitana de Barcelona eren fisicoquímiques i una cosa que no tractaven eren els detergents. Va ser un gran error. Ara estem en una fase en què s'han transformat en biològiques, però amb temps de retenció curts, i no acaben el procés, i generen molt d'amoni, perjudicial per a la recuperació biològica.

—Quan es volen posar en pràctica polítiques de regeneració, sovint no es té en compte que cal respectar els boscos de ribera.

—Els boscos de ribera han rebut i reben molt per culpa de l'especulació. Com més a prop de la costa, es tracta d'acostar-se el màxim al riu per poder construir. La idea que un riu ha d'estar entre dos murs de ciment està en la ment dels gestors. S'han destruït així els boscos de ribera. I algunes vegades s'ha fet de manera molt innecessària com en un que hi havia a la capçalera del Llo-

“No hi ha una cultura de regeneració i restauració del bosc de ribera: aquí estrenyem el riu”

bregat, on ara hi ha un aparcament. Fins i tot l'administració hi mostra poca sensibilitat. No hi ha una cultura de regeneració i restauració del bosc de ribera, com passa en alguns països europeus; aquí estrenyem el riu.

—Es complicat promoure una nova cultura de gestió de l'aigua, com vol la UE?

—Hi ha un model, el de l'oferta, que consisteix a curar-se en salut, i com més aigua tinguem, vingui d'on vingui, millor. Una altra estratègia, sostenible, ofereix diverses possibilitats, però l'administració no les aplica, com són la reutilització o dessalatge (per aconseguir de nou els nivells salins originals de l'aigua). Pel que fa a l'eficiència, les indústries, per una qüestió de costos, s'hi han posat, mentre que a l'àmbit domèstic, tot passa pel sedàs de l'educació ambiental. Pel que fa als models integrals que s'apliquen a altres països, certament, de la suma de diverses mesures, s'aconsegueix un estalvi notable, però aquestes no són mesures que “vesteixin” políticament, perquè no donen resultats immediats.

Espero que amb la normativa mare de la UE sobre la nova cultura de l'aigua, en els pròxims anys s'encetin aquests processos alternatius esmentats, i es generalitzin aspectes com la depuració.

També serà un factor important, perquè es pugui iniciar un procés de recuperació dels rius mediterranis, que la gent doni un valor al riu, se'l faci seu, com ja passa a Santa Coloma de Gramenet o a Sant Adrià del Besòs.

Jordi Garriga